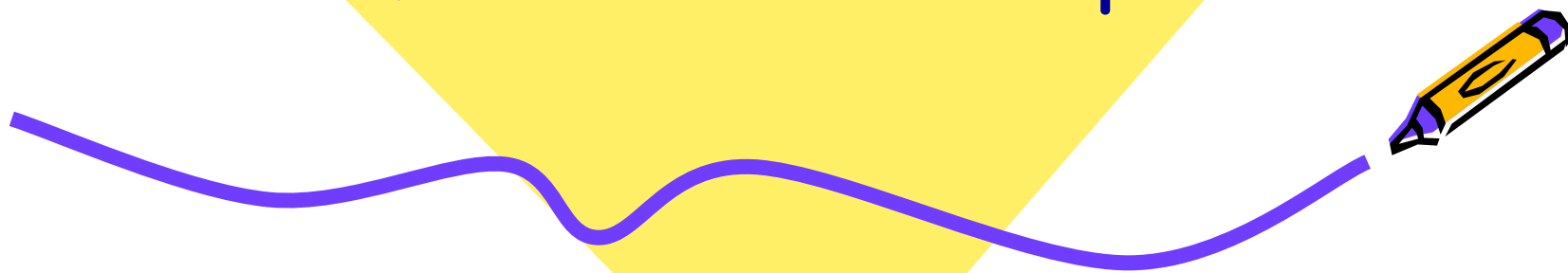


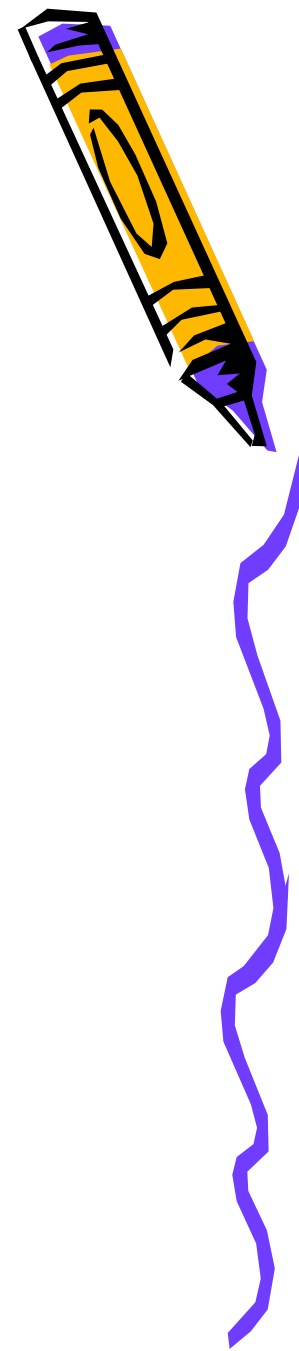


PORESKO PRAVO

Prof.dr Gordana Ilić-Popov



INSTITUCIJE JAVNIH FINANSIJA



- Javni prihodi
- Javni rashodi
- Budžet
- Finansijsko izravnanje



JAVNI (TEKUĆI) PRIHODI



- Rezultat obavljanja transakcije koja povećava neto imovinu države (tj. opšteg sektora države)
- Transakcija = interakcija između dva subjekta (jedinice)
 - uzajamni sporazum
 - zakon



PRIMANJA DRŽAVE



- Primanja od prodaje nefinansijske imovine (osnovnih sredstava, zalihe i prirodna bogatstva - šume i voda)
- Primanja od zaduživanja
- Primanja od prodaje finansijske imovine (prodaje akcija i drugih hartija od vrednosti, od privatizacije)



OPŠTI SEKTOR DRŽAVE



- **jedinice države** (government units):
 - državna zajednica Srbija i Crna Gora,
 - Republika Srbija,
 - Autonomna Pokrajina,
 - grad Beograd,
 - gradovi,
 - opštine;



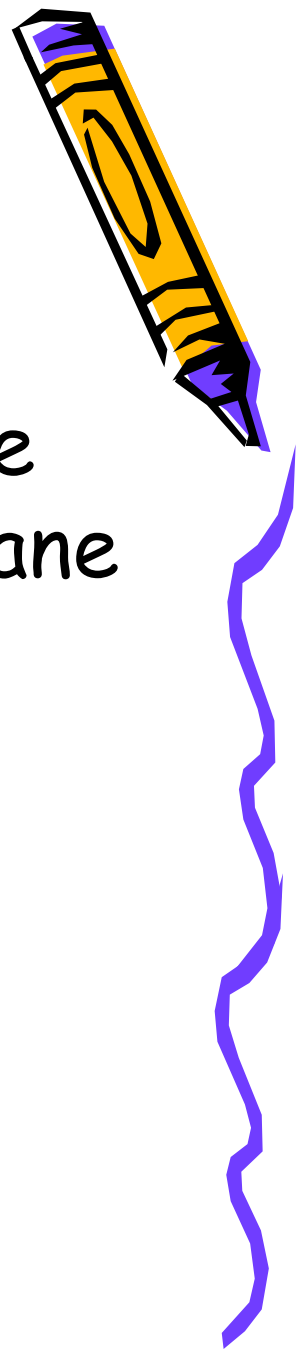
OPŠTI SEKTOR DRŽAVE

- organizacije obaveznog socijalnog osiguranja:
 - Rep. fond za penzijsko i invalidsko osiguranje zaposlenih,
 - Rep. fond za penzijsko i invalidsko osiguranje samostalnih delatnosti,
 - Rep. fond za penzijsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika,
 - Rep. fond za zdravstveno osiguranje,
 - Nacionalni biro za zapošljavanje.



OPŠTI SEKTOR DRŽAVE

- **Netržišne neprofitne ustanove** koje su kontrolisane i pretežno finansirane od strane jedinica države (npr. državne škole, bolnice i sl.)



JAVNI PRIHODI



(1) DERIVATIVNI (javnopravni)

a) neposredno nametnuti:

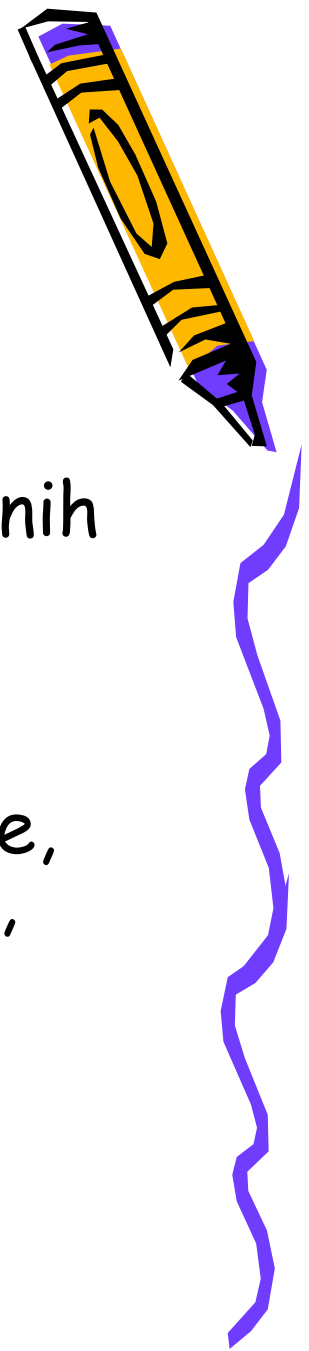
- fiskalni (dažbinski) prihodi: porezi, takse, doprinosi i naknade za korišćenje dobara od opšteg interesa

b) posredno nametnuti:

- novčane kazne u sudskim postupcima, oduzeta imovinska korist



JAVNI PRIHODI



(2) **ORIGINARNI** (privatnopravni)

- donacije od stranih država i međunarodnih organizacija;
- donacije od fizičkih i pravnih lica;
- prihodi od imovine (kamate; dividende; prihodi od zakupa neproizvedene imovine, npr. mineralnih sirovina, šuma, zemljišta, voda i dr.);
- prihodi od prodaje dobara i usluga.



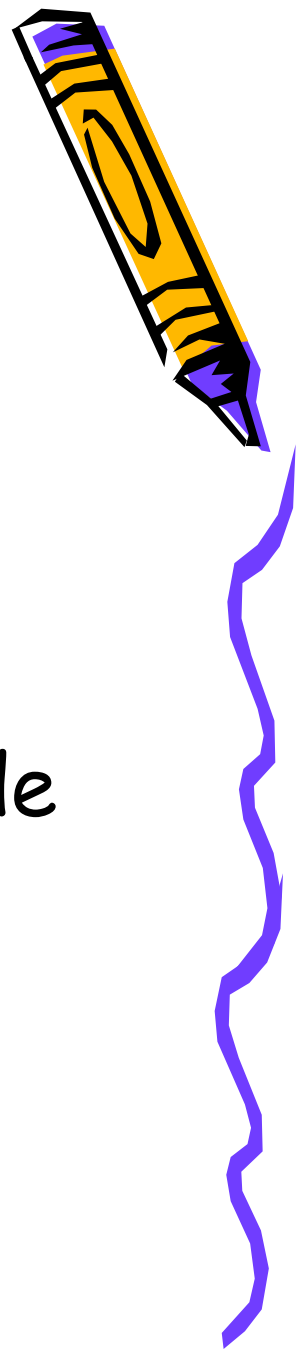
FISKALNI (DAŽBINSKI) PRIHODI

- Porez
- Taksa
- Doprinos
- Naknada za korišćenje dobara od opšteg interesa



POREZ

- Prisilnost pri plačanju
- Finansiranje javnih izdatka i ostvarivanje drugih ciljeva
- Odsustvo neposredne protivnake
- Novčano davanje



TAKSA



- Naknada (cena) za uslugu (radnja državnog organa ili posebna privilegija koja se dobija) koju država zauzvrat daje obvezniku.
- Mešavina javnopravnih elemenata (taksenopravni odnos zasnovan na zakonu) i privatnopravnih elemenata (inicijativa lica privatnog prava).
- Pravilno odmeravanje gornjeg limita takse. Ona treba da odgovara ceni za izvršenu uslugu.
(ako se maksimum pređe, taksa prerasta u porez)



DOPRINOS



- Parafiskalitet (prihod organizacija socijalnog osiguranja).
- Obveznici: lica povezana ekonomskim ili socijalnim interesom (zaposleni, poslodavci, preduzetnici).
- Namenski karakter, ali je korist "apstraktna", jer obveznik redovno plaća doprinos, a naknadu iz socijalnog osiguranja ostvaruje tek ako se dogodi osigurani slučaj (starost, bolest, invalidnost, nezaposlenost).



NAKNADA ZA KORIŠĆENJE DOBARA OD OPŠTEG INTERESA

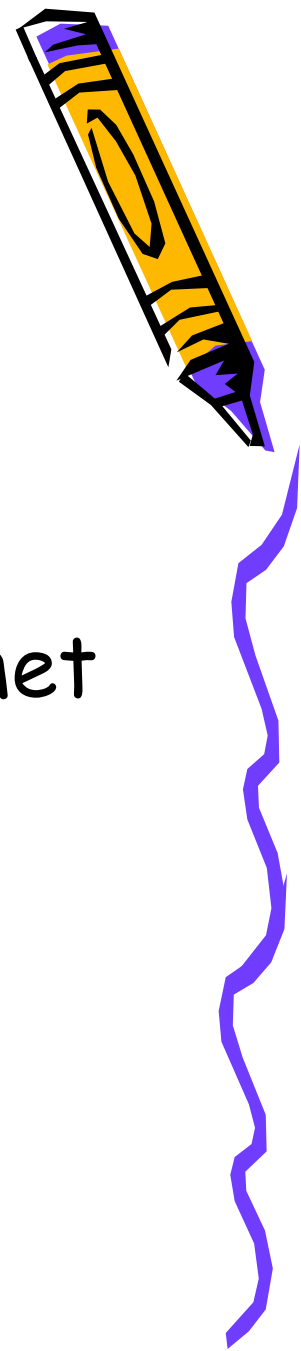


- Zakonom utvrđena cena za dobra od opšteg interesa.
- Ako je veza između visine naknade i koristi koju ostvaruje korišćenjem dobra od opšteg interesa slaba, naknada prerasta u porez.



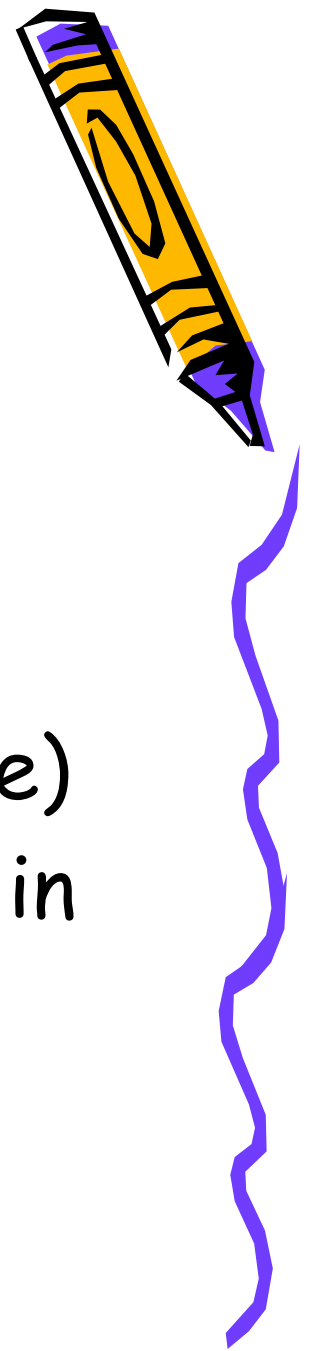
KLASIFIKACIJE POREZA

- Neposredni i posredni porezi (francuska definicija)
- Objektni i subjektni porezi (predmet oporezivanja)
- Analitički i sintetički porezi (obuhvatnost poreske situacije)



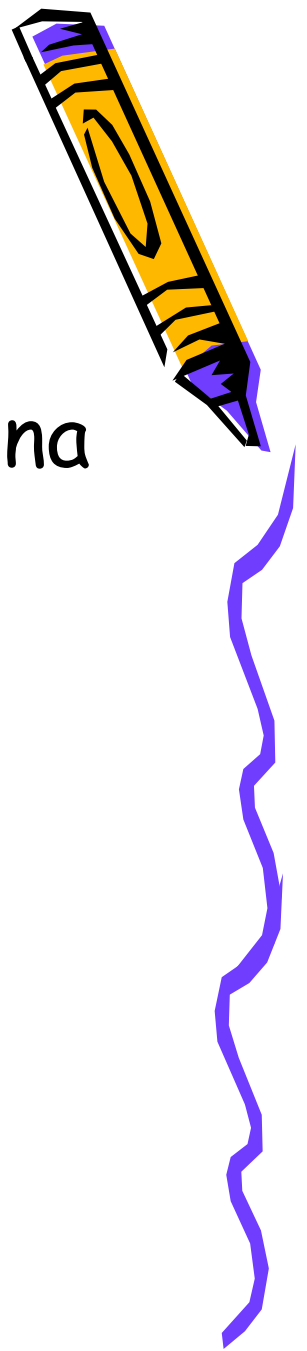
KLASIFIKACIJE POREZA

- Opšti i namenski porezi (vezanost prihoda za određeni rashod)
- Pretpostavljeni i faktički porezi (način utvrđivanja poreske osnovice)
- Ad valorem i specifični porezi (način iskazivanja poreske osnovice)



KLASIFIKACIJE POREZA

- Porez na zarađene prihode i porez na prihode od investicija (kvalitativne razlike pojedinih prihoda koji se oporezuju)
- Redovni i vanredni porezi (vreme u kojem se porez nalazi na snazi)
- Periodični i jednokratni porezi



KLASIFIKACIJE POREZA

- Centralni i lokalni porezi
- 1. metod vlastitih poreza
- 2. metod poreskog preklapanja
- 3. metod zajednice prihoda



OECD I GFS KLASIFIKACIJA



- OECD klasifikacija poreza
- GFS statistika javnih prihoda (Međunarodni monetarni fond) - *Government Finance Statistics Manuel*



KLASIFIKACIJA POREZA OECD



- Prema poreskoj osnovici
- 1000** Porezi na dohodak, dobit i kapitalne dobitke (pojedinača - 1100; korporacija - 1200)
- 2000** Doprinosi za socijalno osiguranje (koje plaćaju zaposleni - 2100; koje plaćaju poslodavci - 2200; koje plaćaju preduzetnici i nezaposleni - 2300)



KLASIFIKACIJA POREZA OECD



- 3000 Porezi na platni spisak i radnu snagu
- 4000 Porezi na imovinu (periodični porezi na nepokretnosti - 4100; periodični porezi na neto imovinu - 4200; porezi na ostavinu, nasleđe i poklon - 4300; porezi na finansijske i kapitalne transakcije - 4400; ostali neperiodični porezi na imovinu - 4500; ostali periodični porezi na imovinu - 4600)



KLASIFIKACIJA POREZA OECD



- **5000** Porezi na dobra i usluge (opšti porezi - 5110; porezi na pojedinačna dobra i usluge = akcize, carine, dobit fiskalnih monopola, porezi na izvoz, porezi na investiciona dobra, porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije - 5120; porezi na upotrebu dobara - 5200)



KLASIFIKACIJA POREZA OECD

- 6000 Ostali porezi

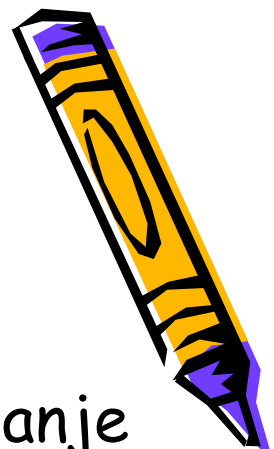


GFS TEKUĆI PRIHODI

- POREZI
- SOCIJALNI DOPRINOSI
- DONACIJE I TRANSFERI
- NEPORESKI PRIHODI



UPOREĐENJE OECD I GFS KLASIFIKACIJE



- GFS klasifikacija doprinose za socijalno osiguranje ne smatra porezima, već ih izdvaja u posebnu kategoriju javnih (tekućih) prihoda (socijalni doprinosi).
- GFS klasifikacija poreze na međunarodnu trgovinu i transakcije izdvaja iz poreza na dobra i usluge u posebnu grupu poreza.
- Sličnost: (a) porezi se grupišu prema poreskoj osnovici; (b) destiniranost poreza ne utiče na klasifikaciju, osim kod socijalnih doprinosa i poreza na platni spisak i radnu snagu.



GFS POREZI

- Porezi na dohodak, dobit i kapitalne dobitke
- Porezi na platni spisak i radnu snagu
- Porezi na imovinu
- Porezi na dobra i usluge
- Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije
- Ostali porezi



GFS SOCIJALNI DOPRINOSI



- Instrument za finansiranje naknada iz socijalnog osiguranja za osiguranike i druga lica koja imaju prava iz socijalnog osiguranja (izdržavana lica, preživeli bračni drug)
- Parafiskalni prihod
- Namenski prihod



GFS DONACIJE I TRANSFERI

- Dobrovoljni transferi koji:
 - (a) jedan nivo vlasti prima od drugog nivoa vlasti u zemlji;
 - (b) od strane države;
 - (c) od međunarodne organizacije.



GFS NEPORESKI PRIHODI

1. Prihodi od imovine
2. Prihodi od prodaje dobara i usluga
3. Novčane kazne i oduzeta imovinska korist
4. Dobrovoljni transferi od fizičkih i pravnih lica
5. Ostali prihodi

